

**M.Com Semester - 4 (CBCS) Examination****August/September -2020 [OLD COURSE]****ADVANCED COST & MANAGEMENT ACCOUNTING (ELECTIVE)****Time: 2:00 Hours****Marks: 56****Instructions:**

1. Figures to the right indicate marks.
2. There are four questions in the question paper.
3. Write any one from Que.1 and Que.2
4. Que. 3 & 4 is Compulsory.

પ્રશ્ન-1 ગુડ ફેઇથ ટેક્સટાઇલ મિલ્સ લિ.માં સ્પીનિંગ અધિકારી, વણાટ અધિકારી અને પ્રક્રિયા અધિકારી દ્વારા મિલના મેનેજરને હિસાબી અહેવાલ આપવામાં આવે છે. મિલના મેનેજર, મુખ્ય ઇજનેરની સાથે મળીને ટેકનિકલ ડિરેક્ટરને અહેવાલ આપે છે. વેચાણ મેનેજર વિજ્ઞાપન-જાહેરાત મેનેજરની સાથે મળીને માર્કેટિંગ ડિરેક્ટરને અહેવાલ આપે છે અને માર્કેટિંગ ડિરેક્ટર, ટેકનિકલ ડિરેક્ટરની સાથે મળીને મેનેજિંગ ડિરેક્ટરને અહેવાલ આપે છે. આ મિલના હિસાબી ચોપડામાંથી કોઈ એક સમયગાળા માટે નીચે મુજબ માહિતી મળે છે.

| વિગત                                 | અંદાજિત રૂ. | વિચલન રૂ.    |
|--------------------------------------|-------------|--------------|
| મુસાફરી ખર્ચ                         | 10,000      | 500 (A)      |
| જાહેરાત વિભાગનો પગાર અને વહીવટી ખર્ચ | 30,000      | 2500 (A)     |
| વેચાણ કમિશન                          | 62,500      | 2500 (A)     |
| મજૂરી: સ્પીનિંગ વિભાગની              | 2,00,000    | 10,000 (A)   |
| વણાટ વિભાગની                         | 1,50,000    | 5,000 (A)    |
| પ્રક્રિયા વિભાગની                    | 1,25,000    | 3,000 (A)    |
| જાળવણી વિભાગની                       | 65,000      | 1,250 (A)    |
| કાચી માલસામગ્રી                      | 7,00,000    | 30,000 (A)   |
| પ્રક્રિયા વિભાગની માલસામગ્રી         | 1,75,000    | 15,000 (F)   |
| જાળવણી સ્ટોર્સ                       | 50,000      | 2,500 (F)    |
| સેવા ખર્ચ:સ્પીનિંગ વિભાગ             | 37,500      | 3,750 (A)    |
| વણાટ વિભાગ                           | 50,000      | 2,500 (F)    |
| પ્રક્રિયા વિભાગ                      | 75,000      | 12,500 (A)   |
| જાળવણી વિભાગ                         | 12,500      | 25,00 (A)    |
| વણાટ સામગ્રી                         | 25,000      | 1,250 (A)    |
| પગાર અને વહીવટી ખર્ચ:                |             |              |
| વેચાણ વિભાગ                          | 25,000      | 1,250 (F)    |
| ટેકનિકલ ડિરેક્ટર                     | 43,750      | 6,250 (A)    |
| માર્કેટિંગ ડિરેક્ટર                  | 50,000      | 2,500 (F)    |
| જાહેરાત ખર્ચ                         | 50,000      | 500 (F)      |
| મેનેજિંગ ડિરેક્ટરનો ઓફિસ પગાર        | 62,500      | 5,000 (A)    |
| મીલ મેનેજરનો પગાર                    | 25,000      | 1,250 (A)    |
| વેચાણ                                | 25,00,000   | 3,00,000 (A) |

[A = પ્રતિકુળ, F = અનકુળ]

મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, માર્કેટિંગ ડિરેક્ટર, ટેકનિકલ ડિરેક્ટર અને મીલ મેનેજર માટે જવાબદારી હિસાબી અહેવાલ તૈયાર કરો.

અથવા

- પ્રશ્ન-1 પરમ લિમિટેડ કંપનીમાં બે વિભાગો છે. જેને નફા કેન્દ્રો તરીકે વિભાગ 'x' અને વિભાગ 'y' વડે દર્શાવેલ છે. વિભાગ 'x' જે પાર્ટસ તૈયાર કરે છે. તેનો ઉપયોગ કરીને વિભાગ 'y' વસ્તુ 'm' તૈયાર કરી બજારમાં વેચાણ માટે મૂકે છે. આ હેતુથી વિભાગ 'y' ને વસ્તુ 'm'ના દરેક એકમદીઠ એક પાર્ટસની જરૂર રહે છે. વિભાગ 'y' એ વેચાણ જથ્થાના માસિક એકમો અને એકમદીઠ વેચાણકિંમત અંગેનો અંદાજ નીચે પ્રમાણે દર્શાવેલ છે.

| માસિક વેચાણ જથ્થાના એકમો | એકમદીઠ વે.કિ. (વસ્તુની) રૂ. |
|--------------------------|-----------------------------|
| 300                      | 110                         |
| 600                      | 90                          |
| 900                      | 80                          |
| 1200                     | 60                          |
| 1500                     | 50                          |
| 1800                     | 40                          |

વિભાગ y માં વસ્તુ m નું ઉત્પાદન ખર્ચનો અંદાજ નીચે મુજબ છે.

પ્રથમ 100 એકમો માટે ઉ.ખર્ચ રૂ.3500 અને ત્યારબાદ દરેક 100 એકમો વધારાનાં માટે ઉત્પાદન ખર્ચ રૂ.2000 અંદાજવામાં આવે છે.

જ્યારે વિભાગ x માં થતા પાર્ટસના ઉત્પાદન ખર્ચ અંગે નીચે મુજબ અંદાજ છે.

પ્રથમ 100 એકમો માટે ઉ.ખર્ચ રૂ.8000 અને ત્યારબાદ દરેક 100 વધારાના એકમો માટે ઉ.ખર્ચ રૂ.1500 અંદાજવામાં આવે છે.

વિભાગ x માંથી વિભાગ y માં જે પાર્ટસ મોકલવામાં આવે છે. તેની ફેરબદલી કિંમત એકમદીઠ રૂ.25 છે.

આ માહિતી પરથી

- (1) માસિક નફાકારકતાની દરેક સ્થિતિ દર્શાવતા પત્રક બન્ને નફા કેન્દ્રો માટે તૈયાર કરો.
- (2) બન્ને નફા કેન્દ્રો મુજબ મહત્તમ નફાની સ્થિતિએ કંપનીની એકંદર નફાનુકસાનની સ્થિતિ જણાવો.
- (3) જો કંપની નફા કેન્દ્રને બદલે પડતર કેન્દ્ર મુજબ મહત્તમ નફો નક્કી કરે તો કઈ સપાટીએ મહત્તમ નફો મેળવી શકે તે જણાવો.

- પ્રશ્ન-2 એક વસ્તુ ઉત્પાદન કરતી કંપનીના ચોપડામાંથી નીચેની વિગતો લેવામાં આવી છે. (20)
- શરૂઆતનો અર્ધ તૈયારમાલનો સ્ટોક 7500 એકમો.

|              |            |
|--------------|------------|
| માલસામાન     | રૂ. 60,000 |
| મજૂરી        | રૂ. 37,500 |
| પરોક્ષ ખર્ચા | રૂ. 22,500 |

વર્ષ દરમિયાન બીજા 30,000 એકમો દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. જે અંગે વધારાનો ખર્ચ નીચે મુજબ થયો હતો.

|              |              |
|--------------|--------------|
| માલસામાન     | રૂ. 2,02,500 |
| મજૂરી        | રૂ. 1,20,000 |
| પરોક્ષ ખર્ચા | રૂ. 67,500   |

વર્ષના અંતે 22,500 એકમો પૂરેપૂરા તૈયાર થયા હતા અને 15000 એકમો અર્ધતૈયાર હતા. તેની પૂર્ણતાની કક્ષા નીચે મુજબ હતી.

|              |      |
|--------------|------|
| માલસામાન     | 100% |
| મજૂરી        | 60%  |
| પરોક્ષ ખર્ચા | 50%  |

ઉપરની વિગતો પરથી મૂલ્યાંકનની સરેરાશ પડતર પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરીને તૈયાર કરો.

- (1) પૂર્ણ એકમોની ગણતરી દર્શાવતું પત્રક.
- (2) સરેરાશ પડતરની ગણતરી દર્શાવતું પત્રક.
- (3) મૂલ્યાંકનનું પત્રક.
- (4) પ્રક્રિયા ખાતું

અથવા

પ્રશ્ન-2 MTS મેન્યુ.કંપનીની નીચેની માહિતી પરથી.

- (1) પૂર્ણ એકમો દર્શાવતું પત્રક.
- (2) પડતર પત્રક.
- (3) મૂલ્યાંકનનું પત્રક.
- (4) પ્રક્રિયા-2નું ખાતું તૈયાર કરો.
  - (i) પ્રક્રિયા-2નાં ચાલુ કામનો શરૂનો સ્ટોક 1400 એકમો રૂ.19000.
  - (ii) પ્રક્રિયા નં.-1 ખાતેથી લાવ્યા 40,600 એકમો રૂ.2,76,200
  - (iii) પ્રક્રિયા નં.-3 ખાતે લઈ ગયા 38,600 એકમો
  - (iv) પ્રક્રિયા નં.-2નો આખર સ્ટોક 2000 એકમો
  - (v) ભંગાર 1400 એકમો
  - (vi) પ્રક્રિયા નં.-2ના ખર્ચાની વિગત.

|              |             |
|--------------|-------------|
| માલસામાન     | રૂ.1,53,120 |
| મજૂરી        | રૂ.76,320   |
| પરોક્ષ ખર્ચા | રૂ.38,160   |

(vii) પૂર્ણતાની કક્ષા.

| વિગત         | શરૂ સ્ટોક | આખર સ્ટોક | બગાડ |
|--------------|-----------|-----------|------|
| માલસામાન     | 80%       | 70%       | 100% |
| મજૂરી        | 60%       | 50%       | 60%  |
| પરોક્ષ ખર્ચા | 60%       | 50%       | 60%  |

સામાન્ય બગાડ દાખલ કરેલ એકમોના 5% છે. ભંગારમાં કાઢેલ એકમોના રૂ.3 લેખે ઉપજે છે.

પ્રશ્ન-3 VIP મેન્યુ.કંપની લિ.ના ચોપડે વર્ષ 2018 માટે નીચેની વિગતો મેળવવામાં આવી છે.

(18)

|                             |              |
|-----------------------------|--------------|
| વેચાણ અને ઉત્પાદન           | 10,000 એકમો  |
| પ્રત્યક્ષ માલસામાન          | રૂ.6,00,000  |
| પ્રત્યક્ષ મજૂરી             | રૂ.5,00,000  |
| પ્રત્યક્ષ ખર્ચા             | રૂ.4,00,000  |
| કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચા      | રૂ.3,00,000  |
| ઓફિસના પરોક્ષ ખર્ચા (સ્થિર) | રૂ.2,00,000  |
| વેચાણ વિતરણ પરોક્ષ ખર્ચા    | રૂ.1,00,000  |
| નફો                         | રૂ.4,20,000  |
|                             | રૂ.25,20,000 |

એવું નક્કી થયું છે કે કારખાનાનાં પરોક્ષ ખર્ચમાં ચલિત અને સ્થિર ખર્ચનું પ્રમાણ 2:1 છે અને વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચના 80% વેચાણ સાથે બદલાય છે.

2019ના વર્ષ દરમિયાન એવું અંદાજવામાં આવ્યું છે કે, ઉત્પાદન અને વેચાણ 25,000 એકમો થશે. એકમદીઠ તમામ પ્રત્યક્ષ ખર્ચમાં અને કારખાનાનાં ચલિત પરોક્ષ ખર્ચમાં 10% વધારો થશે. જ્યારે સ્થિર કારખાનાના ખર્ચમાં રૂ.1,75,000નો વધારો થશે. ઓફિસના પરોક્ષ ખર્ચ અને સ્થિર વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચમાં 25% વધારો થશે.

2018ના વર્ષમાં પડતર પર મળેલ નફાનો દર મેળવવા એકમ કદ કિંમતે વેચવું જોઈએ તે દર્શાવતું 2019ના વર્ષ માટેનું પડતર પત્રક તૈયાર કરો.

અથવા

પ્રશ્ન-3 મુનશાઇન લિ. હાલમાં પોતાની 80% ક્ષમતાએ કાર્યરત છે અને બધું ઉત્પાદન સનરાઇઝ લિ.ને પૂરું પાડે છે. મુનશાઇન લિ. પોતાની વસ્તુ રૂ.3,50,000માં સનરાઇઝ લિ.ને પૂરી પાડે છે અને વેચાણ પર 20% નફો મેળવે છે. એકમદીઠ પ્રત્યક્ષ પડતર સ્થિર છે. પરોક્ષ પડતરના અંદાજો નીચે મુજબ છે.

| વિગત              | 80% ક્ષમતા<br>20,000 એકમો | 90% ક્ષમતા<br>22,500 એકમો | 100% ક્ષમતા<br>25,000 એકમો. |
|-------------------|---------------------------|---------------------------|-----------------------------|
| ચલિત ખર્ચ રૂ.     | 60,000                    | 67,500                    | 75,000                      |
| અર્ધચલિત ખર્ચ રૂ. | 25,000                    | 27,500                    | 30,000                      |
| સ્થિર ખર્ચ રૂ.    | 60,000                    | 60,000                    | 60,000                      |

મુનશાઇન લિ.ને હાલના ઉત્પાદનના 20% જેટલો નિકાસ ઓર્ડર મળે છે. આ માટે વધારાનો પેકિંગ ખર્ચ રૂ.1000 થવાની ધારણા છે.

નિકાસ ઓર્ડર અંગે વસ્તુની કિંમત એવી રીતે નક્કી કરો કે જેથી નિકાસ કિંમત પર 10% નફો મળે.

પ્રશ્ન-4 ટ્રેકનોંધ લખો. (કોઇપણ ત્રણ)

(18)

(i) પડતર સંચાલનનું મહત્વ.

(ii) પડતર સંચાલનના આધાર સ્તંભો.

(iii) સંચાલકીય ઓડિટનું કાર્યક્ષેત્ર.

(iv) ઉત્પાદકતાનું મહત્વ.

(v) માલસામાન ઉત્પાદકતા.

(vi) પરોક્ષ ખર્ચ ઉત્પાદકતા.

\*\*\*\*\*

## ENGLISH VERSION

Que-1 In Good Faith textiles mill ltd. spinning officer. Weaving officer and Process officer give accounting report to the mill manager. Mill manager along with chief engineer gives report to the Technical director. Sales manager along with Advertisement manager gives report to the marketing director and marketing director along with technical director gives the report to the managing director. (20)

From the books of Account of mill of some specified period. Following information's are available.

| Particulars                                                | Budgeted Rs. | Variance Rs. |
|------------------------------------------------------------|--------------|--------------|
| Travelling expenses                                        | 10,000       | 500 (A)      |
| Salary and Administration exp. of advertisement department | 30,000       | 2500 (A)     |
| Sales commission                                           | 62,500       | 2500 (A)     |
| Labour charges of :Spinning department                     | 2,00,000     | 10,000 (A)   |
| Weaving department                                         | 1,50,000     | 5,000 (A)    |
| Process department                                         | 1,25,000     | 3,000 (A)    |
| Maintenance department                                     | 65,000       | 1,250 (A)    |
| Raw material                                               | 7,00,000     | 30,000 (A)   |
| Material of process department                             | 1,75,000     | 15,000 (F)   |
| Stores for maintenance                                     | 50,000       | 2,500 (F)    |
| Service exp: Spinning department                           | 37,500       | 3,750 (A)    |
| Weaving department                                         | 50,000       | 2,500 (F)    |
| Process department                                         | 75,000       | 12,500 (A)   |
| Maintenance department                                     | 12,500       | 25,00 (A)    |
| Material of weaving department                             | 25,000       | 1,250 (A)    |
| Salary Administrative Expenses of:                         |              |              |
| Sales department                                           | 25,000       | 1,250 (F)    |
| Technical director                                         | 43,750       | 6,250 (A)    |
| Marketing director                                         | 50,000       | 2,500 (F)    |
| Advertisement expenses                                     | 50,000       | 500 (F)      |
| Office salary of managing director                         | 62,500       | 5,000 (A)    |
| Mill manager salary                                        | 25,000       | 1,250 (A)    |
| Sales                                                      | 25,00,000    | 3,00,000 (A) |

Prepare Accounting report for managing director marketing director, Technical director and Mill manager.

OR

Que-1 In Param Ltd. company there are two department x and y and they are also shown as a profit centre. Department x manufactures part which is used by department y for making product 'm' and also put in market for sales. For this purpose department 'y' requires one part for making one unit of product 'm'.

Following information of department 'y' are provided for monthly units of sales and selling price per unit.

| Monthly Unit of Sale | Selling Price Per Unit |
|----------------------|------------------------|
| 300                  | 110                    |
| 600                  | 90                     |
| 900                  | 80                     |
| 1200                 | 60                     |
| 1500                 | 50                     |
| 1800                 | 40                     |

Following estimated expenses of production of product 'm' in department 'y'.

For first 100 part Rs.3500, Then after for every additional 100 unit Rs.2000 are estimated where as depasment “x” production expenses of parts are estimated as follow.

For first 100 part Rs.8000 and then after for every additional 100 parts Rs.1500 are estimated.

Transfer price per unit of parts provided to department ‘y’ from department ‘x’ is Rs.25.

With the help of above information.

- (1) Prepare statement showing monthly profitability ate every level for both the profit centre.
- (2) When both profit centre are at maximum level of profit. Calculate overall profit or loss of the company.
- (3) If company instead of profit centre, consider, cost centre to determine maximum profit, then at what level company can earn maximum profit.

Que-2 Following information of a product of a company are available. (20)

Opening stock of work in progress 7500 units.

|           |           |
|-----------|-----------|
| Material  | Rs.60,000 |
| Wages     | Rs.37,500 |
| Overheads | Rs.22,500 |

During the year addition 30,000 units are Introduced Additional expenses for the same are as follow.

|           |             |
|-----------|-------------|
| Material  | Rs.2,02,500 |
| Wages     | Rs.1,20,000 |
| Overheads | Rs.67,500   |

At the end of year completed units of production were 22,500 units and 15000 units of working progress; there degree of completion was as follow.

|           |      |
|-----------|------|
| Material  | 100% |
| Wages     | 60%  |
| Overheads | 50%  |

With the help of above information using average evaluation method. Prepare.

- (1) Statement of equivalent units.
- (2) Statement showing average cost per unit.
- (3) Valuation statement
- (4) Process Account

OR

Que-2 With the help of following information of MTS. Manufacturing company. Prepare.

- (1) Statement of equivalent units.
- (2) Cost statement.
- (3) Valuation statement.
- (4) Process No.2 Account.
  - (i) Opening stock of working process of process No.2 1400 unit, Rs.19000.
  - (ii) Transfer from process-1: 40600 units Rs.2,76,200.
  - (iii) Transfer to process-3: 38,600 units.
  - (iv) Closing stock of process-2: 2000 units.
  - (v) Scraped units 1400 units.
  - (vi) Expenses added in process-2

|          |             |
|----------|-------------|
| Material | Rs.1,53,120 |
| Wages    | Rs.76,320   |
| Overhead | Rs.38,160   |

(vii) Degree of completion:

| Particular | Op. Stock | Cl. Stock | Scrape |
|------------|-----------|-----------|--------|
| Material   | 80%       | 70%       | 100%   |
| Wages      | 60%       | 50%       | 60%    |
| Overhead   | 60%       | 50%       | 60%    |

There was a normal loss of 5% unit introduced in the process. Scraped were sold at Rs.3 per unit.

Que-3 Following information for the year 2018 of VIP manufacturing company ltd. are (18) available.

|                               |                    |
|-------------------------------|--------------------|
| Production and Sales          | 10,000 Units.      |
| Direct material               | Rs.6,00,000        |
| Direct wages                  | Rs.5,00,000        |
| Direct expenses               | Rs.4,00,000        |
| Factory overhead              | Rs.3,00,000        |
| Office overhead (fixed)       | Rs.2,00,000        |
| Selling and distribution o/h. | Rs.1,00,000        |
| Profit                        | <u>Rs.4,20,000</u> |
|                               | Rs.25,20,000       |

If is decided that in a factory overhead, ratio of fixed and variable overhead is 2:1 and 80% of selling expenses changes with the change in sales.

In the year 2019. It is estimated that sales and production will be of 25000 units. There will be increase in all direct expenses and variable factory overhead@10% per unit. Where as fixed factory overhead will be increased by Rs.1,75,000. Office overhead and fixed selling overhead will be increased by 25%.

You are required to prepare statement showing selling price per unit which will be charged to sale in the year 2019 in such a way so that rate of profit on cost earn in the year 2018 can be maintained.

OR

Que-3 Moonshine Ltd. at present operating its plant at 80% capacity to manufacture a product only to meet the demand of Sunshine Ltd. Moonshine Ltd. supplies the product for Rs.3,50,000 and earn profit of 20% on sales. Direct cost per unit is constant the indirect cost estimation is as under.

| Particulars            | 80%<br>Capacity<br>20,000 Units | 90%<br>Capacity<br>22,500 Units | 100%<br>Capacity<br>25,000 Units |
|------------------------|---------------------------------|---------------------------------|----------------------------------|
| Variable cost Rs.      | 60,000                          | 67,500                          | 75,000                           |
| Semi variable cost Rs. | 25,000                          | 27,500                          | 30,000                           |
| Fixed cost Rs.         | 60,000                          | 60,000                          | 60,000                           |

Moonshine Ltd. received an export order for the product equal to 20% of its present operation capacity. Additional packing charges will be Rs.1000 for the order.

Determine the price of export order to give a profit margin of 10% on export price.

Que-4 Write short notes. (Any three) (18)

- (i) Important of cost management.
- (ii) Pillars of cost management.
- (iii) Scope of management audit.
- (iv) Important of productivity.
- (v) Material productivity.
- (vi) Overhead productivity.

\*\*\*\*\*